

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1652

X. alteri objectioni occurritur, & an scientia visionis sit causa futurorum
explicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

CAPVT X.

Alteri obiectio occurrat, & an scientia visionis sit causa futurorum explicatur.

IN fine huius Prolegomeni necessarium visum est de causalitate præscientiæ diuinæ circa futura contingentia pauca præmittere, tum quia hæc resolutio necessaria nobis erit ad auxilia diuinæ gratiæ explicanda; nam hæc ratione hoc tempore valde agitata est hæc controuersia, tum etiam ad occurrendum obiectioni, quæ contra præcedentem resolutionem fieri potest, videtur necessaria. Nam perinde comparari debet scientia conditionata ad contingentia sub conditione futura, sicut comparatur præscientia absoluta ad res aliquando futuras, sed per absolutam præscientiam non prævidentur futura, nisi quatenus eadem scientia est causa illorum, ergo ut præscientur futura sub conditione, oportebit, ut eadem præscientia sit causa futuritionis illorum. At hæc esse non potest; ergo nec potest dari talis præscientia. Minor (cetera enim nunc supponuntur) probatur, tum quia Deus non habet causalitatem circa futura tantum sub conditione, cum illa reuera futura non sint, & quatenus talia sunt, sub latitudine entium possibilium permanent; tum etiam, quia licet in illis velimus conditionatam causalitatem considerare, hæc non potest scientiæ attribui, alioqui oportebit, in ipsa hypothefi, seu conditione eandem scientiam inuolueret, sicut diximus in illa conditione includi decretum voluntatis Dei sufficiens ad causalitatem talis futuri. Hoc autem est impossibile, alioqui circulus committeretur, seu sensus identicus fieret, perinde enim esset, ac si decretum: Si virtutes in Tyroherent, & voluntas Dei, cum præscientia futuri consensus concurreret, Tyrii penitentiam agerent: hoc autem frivolum est, & absurdum, ut constat; ergo repugnat dari talem scientiam, si ipsa scientia est causa futuritionis rerum. Vt hæcigitur obiectio dissoluitur, necessarium, est expendere, an id, quod supponit de causalitate scientiæ visionis, verum sit, & consequenter tractandum erit, an hæc causalis propositio vera sit, Quia Deus præscit hoc esse futurum, ideo futurum est. Per occasionem verò, & quali necessariam confectionem in fine videbimus, an altera causalis vera sit, Quia hoc futurum est, ideo Deus illud præscit.

An scientia visionis sit causa rerum.

Est ergo prior sententia affirmans illam causalitatem, Hoc est futurum, quia Deus scit illud esse futurum, esse veram; quod est dicere scientiam visionis, ut talis est, esse causam futuritionis, vel præscientiæ obiecti sui; hæc enim duo in idem redeunt, & ideo de illis indifferenter loquimur. Hanc sententiam defendunt hoc tempore moderni Thomistæ supra allegati, eamque antiquis Scholasticis tribuunt cum Magistro in 1. d. 39. & in speciali refertur Albertus art. 3. Bonauent. art. 1. q. 1. & 2. Maxime verò probatur in primis auctoritate D. Thomæ 1. p. q. 14. art. 8. ad 1. vbi refertur Origenem dicentem, Non propterea Aliquid scitur, quia id scit Deus futurum, sed quia futurum est, ideo scitur à Deo antequam fiat. Exponit, priorem partem intelligendam esse considerando rationem scientiæ non habentis adiunctam voluntatem potestatiorem autem partem accipiendam esse in ratio-

ne consecutionis, seu illationis, non secundum propriam rationem causalitatis. Et in solutione ad tertium ait, obiectum scibile non comparari ad scientiam Dei ut mensuram eius, sed è conuerso scientiam Dei esse mensuram eius, quia est scientia artificis, quæ est mensura arte facti. Et art. 16. dicit Deum de rebus à se factis habere scientiam practicam, quæ non est nisi scientia visionis.

Secundò videtur hæc expressa sententia Augustini: nam lib. 6. de Trinitat. cap. 10. & lib. 15. cap. 13. expressè dicit: Creaturas non quia sunt nouit Deus, sed ideo sunt, quia nouit. Et lib. 5. de Ciuit. cap. 9. de creaturis ait: Quidquid valent, & quidquid factura sunt, certissime valent, & factura sunt, quia voluntas ille præscit, cuius præscientia nulli non potest. Similia ferè verba habet Gregor. lib. 20. Moral. cap. 23. aliàs 24. dicens: Quæcumque sunt non ab æternitate ideo videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur. Boet. Eamque sententiam videtur latè docere Boetius lib. 5. de Consolat. profa vlt. circa finem, vbi etiam Dionys. Carthus. ita exponere videtur, & illius verba postea referemus.

Tertiò suadetur hæc sententia rationibus.

Prima, & præcipua est, quia scientia visionis non est speculatiua, sed practica; ergo est causa rerum. Consequentia clara est. Antecedens probatur, quia scientia simplicis intelligentiæ, est tantum speculatiua; ergo scientia visionis est practica. nam sicut scientia visionis, & scientia simplicis intelligentiæ adæquatè diuidunt scientiam Dei, ita etiam practica, & speculatiua, & ideo si scientia simplicis intelligentiæ speculatiua est, necesse est ut scientia visionis sit practica. Secundò probatur idem antecedens, quia scientia visionis non supponit obiectum suum, sed illud operatur; ergo est practica. Consequentia clara est. Antecedens verò probatur, quia scientia Dei non contemplatur res existentes, nisi ut præsentis æternitatis, & ut à se factas; ergo non possunt obiecta illius scientiæ antecedere causalitatem eiusdem scientiæ, sed causando illa, intueretur illa quasi terminum suæ causalitatis. Secunda ratio est, quia aliqua scientia Dei est causa rerum: sed scientia simplicis intelligentiæ non est causa rerum; ergo scientia visionis est scientia illarum rerum, quæ per illam videntur. Consequentia supponitur ex sufficientia partitionis diuinæ scientiæ in visionis & simplicis intelligentiæ. Maior item ut certa relinquitur. Minor autem patet. Primò, quia nulla scientia antecedens determinationem voluntatis Dei potest esse causa rerum, quia ut sic non est ordinata ad opus, hæc enim ordinatio per voluntatem sit, nec potest esse causa, nisi prout ordinatur ad opus. At verò scientia simplicis intelligentiæ ut talis est, antecedit decreta libera diuinæ voluntatis, ut per se constat; ergo ut sic non est causa. Et confirmatur primò, quia scientia, ut sit causa, debet esse practica, ut per se notum est: at scientia simplicis intelligentiæ non est practica, sed speculatiua, teste D. Thomæ 1. p. q. 14. art. 16. & ibi Caietan. ergo. Et confirmatur secundò, quia scientia, quæ est causa rerum, est libera, potuit enim non esse causa, sicut res potuerunt non esse: at scientia simplicis intelligentiæ non est libera, sed sola scientia visionis. Tertia ratio sit, quia si scientia visionis non esset causa futuri, futurum esset causa visionis: hoc autem secundum dici non potest, quia temporale non potest esse causa æterni; ergo primum dicendum est. Maior sumitur ex D. Thomæ q. 2. de verit. art. 14. vbi simili discursu probat scientiam Dei esse causam rerum; quia omnis scientia, vel est causa obiecti, vel causata ab illo, vel vtrumque ab vno tertio: scientia autem Dei nec

3. Secundo dicitur: *authoritate patrum.* August.

Gr. gor.

Boet.

Dionys.

Carthus.

4. Tertiò ra-

Prima.

Secunda.

D. Thom.

Tertia.

F. Thom.

nec ab obiecto, nec ab aliquo tertio causatur; unde necesse est, ut sit causa sui obiecti: hæc autem ratio æquæ ad scientiam visionis applicari potest.

5.
Affertio
negatiua.

Nihilominus dicendum est scientiam visionis quatenus ratione distinguitur ab omni alia scientia Dei, ac præcisè spectata, secundum respectum, quem scientia visionis, ut talis est, denotat, non esse causam obiecti sui, sed supponere illud, ideoque in rigore, & proprietate causalis notæ falsam esse illam propositionem, quia Deus præsciuit hoc esse futurum, ideo futurum est. Hanc sententiam docui prius in lib. 1. de Auxil. cap. 13. num. 15. & in lib. 1. de Scientia Dei cap. 5. num. 9. & postea in 1. p. lib. 3. de Attributis Dei positius cap. 4. num. 10. & sequentibus, ubi auctoritate, & ratione confirmata est: propter nouas autem impugnaciones aliquid addere necessarium visum est. Animaduertimus autem sermonem esse de scientia visionis, seu rerum existentium, aut futurarum formalissimè, ac præcisè ut talis scientia est. Nemo enim dubitat quin scientia Dei sit causa omnium actuum futurorum, quatenus boni sunt sed quia illa scientia, quæ in se unica, & simplicissima est, sub diuersis rationibus spectatur a nobis, ideo dicimus præcisè consideratam, ut est scientia visionis ut & institutionis rerum, non esse causam, sed supponere causalitatem, & intueri, quod ab ipsa media voluntate, & omnipotentia sua factum est, iuxta illud Genes. 1. *Videt Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona.* Ex quo non immerito argumentari possumus, quia illud verbum non potest nisi de scientia visionis intelligi, & verbum *fecerat* satis aperte indicat illam visionem supposuisse res iam factas, ac proinde ut talis visio est, non fecisse illas, sed eas per omnipotentiam à voluntate applicatam, & per alium modum scientiæ, vel artis directam iam factas vidisse, & in eis tanquam bonis complacuisse. At verò scientia, quæ supponit rem factam, non est causa eiusdem, quatenus talis scientia eius est; ergo neque scientia visionis est causa rerum factarum.

6.
Prob. secundò ex
Patribus.

Secundò probatur auctoritate Patrum dicentium, res non esse futuras, quia Deus scit illas esse futuras. hæc enim negatio in illo proprio sensu potest esse vera, si scientia visionis est causa futurorum, quia si est causa, est vera, imò & realis & physica causa: sed per illam causalem locutionem nihil aliud significatur, nisi huiusmodi causalitas: ergo Patres negantes illam propositionem causalem, dictam planè causalitatem negant. Sunt autem illi Origen. Hieronym. Iulianus, Chrysostom. Beda, Cyrillus, & Damascen. quos dicto lib. de Auxil. cap. 13. retuli, ex quibus solius Damasceni verba hic expendere visum est. Ille in Dialog. contra Manich. prope finem, sic inquit. Deus ea, quæ voluntariè à nobis futura sunt, hoc est, ea quæ in potestate nostra sita sunt, minime, virtutem, ac vitium præsciens, ea demum definiit, quæ in arbitrio nostro minime consistunt. Ac quidem res Dei præsciens à nobis causam haudquamquam habet: at verò ut ea, quæ facturi sumus, præsciat à nobis proficiuntur: nam si facturi non essemus, ne ipse quidem quod futurum non esset, prænosceret. Et quidem Dei præscientia vera, atque inuolabilis est, verum ipsa haudquamquam causa est, cur omnino fiat id, quod futurum est, quin potius, quia hoc, vel illud facturi sumus, idcirco prænoscit Deus. Quod testimonium adeo est expressum, & luculentum, ut nec declaratione indigeat, nec tergiversationibus subesse posse videatur. Solum aduerto eleganter declarasse Damascenum, Deum non accipere scientiam à rebus futuris, seu suæ eternitati præsentibus, sed ex se habere vim præsciendi, & nihilominus quòd illa

Damasceni
locus expen-
ditur.

scientia terminetur; ad hoc, vel illud obiectum à nobis pendere, quatenus in nobis est ponere, vel non ponere, obiectum ad quod terminanda est illa præscientia, & ideo voluntas nostra causa est, quòd hoc vel illud sit. At quòd prænoscit Deus (ut infra repetit) in vero præsentis ipsius potentia ascribendum est. Et in hoc sensu disertè negat, scientiam Dei, quæ prænoscit futura, esse causam, cur omnino fiat id, quòd futurum est. ubi particula omnino emphasim habet ad significandum scientiam Dei non esse causam determinantem talem euentum futurum, sed futuritionem eius supponere. Et in eodem sensu subdit, quia hoc, vel illud facturi sumus, ideo prænoscit illud Deus. ubi causal s nota non dicit causam ex parte Dei, sed rationem, vel conditionem, quæ supponi debet ex parte obiecti.

Similiter Eusebius lib. 6. de Preparat. Evangel. cap. 9. ut declaret præscientiam Dei necessitatem actibus liberis non imponere, ita concludit. *Deus cum vniuscuiusque voluntatem præuideat, hunc perperam, illum rectè acturum non ignorat. Non ergo præcognitio futurorum causa: nec enim villo pacto ad peccandum Deus quemquam impellit, aut mouet, sed e contra. Dicam enim, etiamsi absurdum multis fortasse videatur, id quòd futurum est, causa est, ut Deus euenturum illud præuideat; non ergo ideo fit, quia præscitur, sed quia futurum erat, præscitur.* In quibus verbis profectò non habet locum vulgaris expositio, quòd illa particula causalis solum significet consecutionem, seu illationem vni ex alio: tum quia si in hoc sensu loqui voluit Eusebius, profectò non timuisset ne sua sententia multis fortitan absurda videri posset: euentiam quia immerito negasset priorem partem, scilicet, rem fieri, quia præscitur, nam secundum illationem certissimum est, rem esse futuram, si præscita est. Item in illo sensu etiam in peccatis verè diceretur. Petrus peccabit, quia Christus prædixit utique secundum necessariam illationem, seu consecutionem. At hoc etiam Eusebius negat, loquitur ergo in proprietate causalitatis aliquo sensu, & ideo etiam ad probandum scientiam non esse causam, addit. *nec enim Deus quemquam ad peccandum mouet, aut impellit. Et hunc modum concordandi præscientiam Dei cum libertate arbitrij, & declarandi, quomodo Deus, licet præsciat peccatum futurum, non sit causa eius, sequuti sunt ceteri Patres, præsertim Hieronym. dialog. 3. contra Pelagian. ubi contra Marcionem ait. Non ideo peccauit Adam, quia Deus hoc facturum nouerat, sed præsciuit Deus, quasi Deus, quod erat propria voluntate facturus. Et similiter dixit Leo Papa sermon. 16. de passione Domini. Non impij futuri manibus immisit in se Dominus, sed admissis, ut nec præsciendo, quòd faciendum esset, coegit, ut fieret.*

Tertio ad locum Cyrilli supra allegatum addi potest alius, ubi de Iuda ait. Non ideo, quia de Cyrillo illo scriptum est, quòd periturus esset, propterea euenit processit, &c. Verum quoniam malignitate sua periturus omnino erat, idcirco id omnino futurum esse scriptura prædixit, quam falsum quicquam dicere impossibile est. Deus enim per Scripturam loquitur, &c. Quod prosequitur, ostendens planè idem esse de præscientia Dei. Et quamvis ibi de peccatis loquatur, tamen quia hoc fundat in ratione libertatis, scilicet, quia Deus suo præiudicio, ac præscientia eius in omnibus futuris locum habet, sicut illam tradiderat l. 9. c. 10. Et sic potest allegari quarto loco Gaudentius ludæorum, quod erat crudeliter factum, prædictum est non insum, nec ideo factum est, quia prædictum erat, sed ideo prædictum erat, quia erat futurum, ut præscientiam Deus in his, quæ per libertatem hominum futura erant ostendit.

ostenderet. In quo ultimo verbo declarat sententiam ad omnes actus liberos extendi, eamdemque in diuina præscientia locum habere.

Quinto eodem modo diuinam præscientiam explicat Augustinus lib. 3. liber. arbitr. cap. 4. ubi ait necessariam connexionem, quæ inuenitur inter præscientiam Dei, & rem futuram, non prouenire ex eo, quod scientia Dei est: nam si ponamus hominem esse, qui præscit futurum, eadem necessitate inferretur euenturum esse, quod præscitum est, & inde è conuerso colligit, quod si præscientia hominis, non induceret necessitatem contrariam libertati, ita nec illam inducit præscientia Dei. qui discursus efficax non esset, si scientia futurorum Dei esset causa futuritatis illorum, nam tunc non esset bona æquiparatio ad præscientiam hominis, quia hæc non esset causa futuri præcogniti, ut perse constat. Vnde longè alia connexio esset inter effectum futurum, & præscientiam Dei quàm inter eundem, & præscientiam hominis. nam illa esset causalis, ut sic dicam, & non ita, ut consequenter illa necessitas, qua sequitur futurum ex præscientia Dei, non esset ex illa præscientia, ut præscientia est, sed ut præscientia Dei est, quia non omnis præscientia habet causalem connexionem cum re futura, sed illa præscientia Dei, & ita ruit tota responsio, & declaratio Augustini. Igitur sententia eius est, quod si præscientia hominis non est causa futurorum, etiam illa præscire ponatur, ita nec præscientia Dei, ut est scientia visionis futurorum, est causa illorum: unde concludit. Sicut itaque non sibi aduersantur hæc duo, ut tu præscientia tua noueris, quod alius sua voluntate facturum est, ita Deus neminem ad peccatum cogens, prauideri tamen eos, quia propria voluntate peccabunt. Et infra subinfert. Hinc ergo iam intelligitur, quia iustitia Deus peccata puniat, quia, quæ noui futura, non facit. Dicit fortasse aliquis id esse speciale in peccatis, quia Deus illa non facit, neque per scientiam visionis, neque per aliam, neque per voluntatem est. Sed contra hoc est, quod prior discursus Augustini generalis est, & ad omnes actus futuros tam bonos, quàm malos, & ideo, licet in malis ponatur exemplum, non ideo coarctat sententiam, eo vel maxime, quod statim argumetur ab actibus bonis ad malos, quia Deus dat præmium bonis actibus, etiam illi præsciat illos, ergo etiam dabit supplicium pro malis, licet illos præsciat. Supponens profecto ex vi præscientiæ futurorum non magis facere Deum bonos actus, quàm malos, licet per voluntatem, & alias virtutes, seu attributa sua efficiat bonos actus, & non malos, ut mali sunt. Vnde addo ex vi discursus Augustini Deum præsciendo actum malum futurum, non magis efficere illum per ipsam præscientiam quoad actum materiale, quàm quoad formalitatem peccati, quia etiam ad materiale actum non cogit præscientia, nec inducit, sed illum supponit, & quasi extrinsecè ad eum comparatur, sicut visio, vel scientia hominis ad rem visam, vel scitam, tum quia non aliter videt Deus malitiam peccati, quàm videndo actionem ipsam, cū obiecto, & modo, ac circumstantiis, quibus fit: nam inde videt malitiam resultare, & ideo intuetur, tum etiā, quia alias non satis responderet dicentibus, Deum præsciendo peccatum cogere ad illud, quia illi de actionibus ipsis loquebantur, & in eis ponebant necessitatem à præscientia prouenientem, quàm non aliter Augustinus excludit, nisi negando præscientiam esse causam actionis.

Atque similem doctrinam habet Augustinus l. 5. de Ciuit. c. 10. ubi prius in generali loquitur dicens: Non propterea nihil esse in nostra voluntate quia Deus præscit, quid futurum esset in nostra voluntate, & postea subdit, Nec enim ideo peccat homo, quia Deus illum peccaturum esse præscit. Vbi certè non solum de peccato pro formali, sed etiam de actione peccati loquitur: nam si

de ipsa actione dici posset, ideo Petrus negauit Christum, quia Christus id prædixit, vel præsciuit, consequens profecto esset, ut de peccato idem dici posset, cum talis actio hic, & nunc liberè facta non possit à malitia separari. Præter rationem factam, quod aliter non satis faceret Augustinus difficultati, accedit, quod idem sentit de voluntate non peccandi cum adiungit, etiam si Deus præscierit, hominem esse peccaturum, nihilominus, si ipse nolit, non peccat. Sed si peccare noluerit, (inquit) etiam hoc ille præsciuit, planè sentiens hoc etiam non fieri ex vi præscientiæ, sed supponit futurum, ut præsciatur, iuxta regulam Aug. l. 4. Gen. ad liter. cap. 32. Neque enim cognitio fieri potest, nisi cognoscenda præcedant. quæ regula; ut vniuersalis sit, non de antecessione obiecti secundum actualem existentiam, sed secundum veritatem & secundum esse obiectiuium intelligenda est. Et non in eo fundatur, quod cognitio à rebus sumitur, quia hoc in solis hominibus verum habet, sed quia cognitio conformatur rei cognitiæ, ut vera sit, unde supponit in illa obiectiuam veritatem.

Sexto addimus Anselmum, qui toto lib. de Concord. hoc præcipuum iacet fundamentum concordie, præscientiæ, prædestinationis, & gratiæ cū libero arbitrio, quod præscientia futurorum non est solidum, suppositio antecedens futurum, ut futurum est, sed consequens illud. Declarat autem quid intelligat per antecedentem suppositionem, dicens, esse illam, quæ facit non esse futuram, ergo ex sententia Anselmi præscientia Dei non facit rem esse futuram, alioqui esset suppositio antecedens, quod ipse negat, ergo talis scientia non est causa futuri, ut futurum est: solum enim esse posset causa in genere efficientis, utique faciendo, ut sit futurum. Vnde in actibus liberis futuris à Deo præscitis ait, solum esse necessitatē illam, quæ ipsa voluntatis libertas facit. Vnde concludit, Hæc omnia Deus, qui sit omnem veritatem, & non nisi veritate sciuit, sicut sunt spontanea, vel necessaria videt, & sicut videt, ita sunt. Et infra. Quamuis necesse sit fieri, quæ præsciuntur, quedam tamen præscita, (scilicet futura libera) non eu enim ea necessitate, quæ præcedit rem, & facit. In quibus verbis, & toto discursu illius operis hoc agit, ut à scientia visionis causalitatem rei futuræ excludat, sed ad illam supponi doceat tanquam veritatem, quæ aliunde habet necessitatem, quàm ex eo, quod futura esse supponitur. Atque eodem modo hanc præscientiam declarat Beda in lib. variar. quæstion. q. 13. ubi utitur exemplo scientiæ, seu visionis hominis quo usus est Augustinus. nam sicut homo, ait, videndo hominem iacentem non facit illum iacere, ita nec Deus præsciendo hominem operaturum, facit illum sic operari, ergo sicut visio hominis non est causa effectus, quem videt, ita nec ista scientia intuitiua est causa, ex horum Patrum sententia.

Vltimò, quia non defuit Theologus, qui ausus fuerit dicere Boetium contrariam sententiam expressè docuisse, contrarium verissimum esse paulo diligentius ostendam. Ille igitur lib. 5. de Consolat. prosa 3. cum argumentum proposuisset ex præscientia futurorum contra libertatem, subiungit, Neque enim illam probo rationem, quæ se quidam credunt hunc quæstionis nodum posse dissoluere. Auiunt enim, non ideo quid esse euenturum, quoniam id prouidentia diuina futurum esse prospexit, sed è contrario potius, quoniam quid futurum est, id diuinam prouidentiam latere non posse. Deinde in tota illa prosa contra dictam responsonem argumentatur; postea verò in prosa 4. ita respondet in persona Philosophi, Quæro cur illam soluentium rationem minus efficacem putes; quæ, quia præscientiam non esse futuri causam necessitatis existimat, non impediri præscij arbitrij libertatem putat? postea verò rationem illam declarando & defendendo ad hoc

Regula Augustini. Cognitio fieri non potest nisi cognoscenda præcedant.

II. Anselmi concordie prædest. & gratiæ cum libertate, firmat assertionem nostram.

Beda.

II. Boetium nobiscum sentire probatur pluribus.

hoc in primis ita colligit. Etenim positionis gratia, ut quid consequatur aduersitas, statuamus nullam esse præscientiam, num qua ex arbitrio eueniunt, ad necessitatem coguntur? In qua positione aperte supponit, futurum non esse à præsentia tanquam à causa, alias positio secum pugnaret, nihilque ad rem declarandam deferuisset; quia verò non est causa, rectè infert, statuamus iterum esse, sed nihil rebus necessitatis inungere: manebit, ut opinor, eadem voluntatis integra, atque absoluta libertas. Deinde, quia ipse Boetius quasi argumentando, vel subterfugiendo dixerat in prosa 3. quòd licet præscientia non sit causa, inferet necessitatem, pergit Philosophus sic vrgendo, Sed præscientia, inquit, tametsi futuris necessitas non est, signum tamen est, ea necessariè esse euentura contra quod replicat, quia hoc modo etiam præcognitio non fuisset, necessarios futurorum exitus esse constaret, omne enim signum, quod sit, ostendit, non verò efficit, quod designet. Vnde in toto discursu ad saluandam contingentiam futurorum, supponit, præscientiam non esse causam euentuum eorum, sed solum signum, seu noticiam.

13. Postea verò prosequitur declarando, quomodo Mens eiusdem rerum, quæ necessarios exitus non habent, possit esse dem ex aliis certa prænotio. Et in summa in hoc rationem constituit, quòd omne quod cognoscitur, non secundum sui vim, sed secundum potius cognoscendum comprehenditur facultatem. quod principium optimo discursu declarat tota illa prosa 4. & 5. & deinde in 6. ascendit ad diuinam eternitatem, ut inde colligat, Deum omnia prænoscere modo suo, & iuxta suam vim, & naturam, non secundum ordinem rerum cognitarum, ac proinde futura, quasi iam generantur in simili cognitione considerat. qui sane discursus optimus est, etiam attentè consideretur, non minus ad futura conditionata, quam ad absoluta applicari potest. Deinde verò reuertetur ad concludendum, quomodo præscientia non lædat libertatem, quia sicut non causat, ita neque immutat, quæ videt. Sumitque argumentum ex nostra cognitione, dicens: Quid igitur ut necessaria sunt, quòd diuino lumine lustrantur, cum nec homines quidam necessaria faciant, quæ vident? Quæ ratio nullus esset momenti, si præscientia, ut talis est, causa esset, sicut supra circa Augustinum dicebamus. Vnde subiungit. Si est diuini humanis, præsentis digna collatio, utique vos vestro hoc temporario præfenti quadam videtis, ita ille omnia suo cernit æterno. Quare hæc diuina prænotio naturam rerum proprietatemque non mutat. Denique eandem concordiam præscientiæ cum libertate distinguendo secundum necessitatem absolutam, & conditionatam, seu consequentem & antecedentem declarat, & tandem ita concludit. Quam comprehendendi omnia, videndique præsentia non ex futurarum prouentu rerum, sed ex propria Deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoque soluitur, quòd paulo ante posuisti, indignum esse, si scientia Dei causant futura nostra præstare dicantur. Hæc enim scientia vis præsentaria notione cuncta complectens rebus omnibus modum ipsa constituit, nihil verò posterioribus debet, quæ cum ita sint, manet intemerata mortalibus arbitrii libertas. Ex quibus verbis colligere voluerunt, Boetium tribuere præscientiæ causalitatem præcticam, quia dicit, rebus omnibus modum ipsam constituere. Sed non satis perspecto, & considerato contextu ex sensu loquentis hoc intulerunt. Non enim sibi est contrarius, nec vno verbo euerit, quæ tam longo discursu confirmauerat. In his ergo solum infert, Deum non accipere scientiam à rebus, nam & scientiam, & modum scientiæ ex se, & ex sua simplicitate habet, & ideo non videtur res successiue, sicut illæ sunt, sed præsentaria notione cuncta complectens rebus omnibus modum ipsa constituit. Non quia quatenus scientia visionis sit causa illarum, sed quia eadem est scientia, quæ omnibus rebus modum imponit, dirigendo voluntatem, & quæ postea res in-

tuetur: vnde præsciendi, & intuendo illas, non mutat modum, quem circa vnumquemque ordinauit. Vel certè ipsamet præscientia, ut talis est, constituere dicitur rebus modum, non contingentiam, vel necessitatis, sed præsentia litis æternæ. Illam enim quasi constituit, vel complet Deus sua præscientia, & ideo nihil posterioribus debet. Et indirectè concluditur, quòd manet intemerata mortalibus arbitrii libertas, non quia præscientia, ut talis est, rebus conferat modum contingentiam, vel necessitatis, sed quia non aufert, sed vnamquamque rem videt, prout futura est, & illam non immutat. hic enim sensus est consequens ad omnia, quæ dixerat.

Rationes theologice, pro assertionem nostram.

Tertio principaliter argumentamur rationibus theologice fundatis in principiis, vel communibus Theologorum, vel ab his, cum quibus disputamus, admissis. Prima ratio sit, quia Deus ita efficit res per intellectum, & voluntatem, ut immediatus ad extra efficiat per voluntatem, quam per intellectum, siue voluntas immediatè per suum actum ad extra efficiat, siue per potentiam executionis tuam, ratione distinctam, quòd ad præfens nihil agere refert: sed scientia visionis est ratione posterior, quam voluntas illa, per quam Deus ad extra operatur; ergo talis scientia non est causa rei ad extra, sed supponit iam productam per voluntatem, vel potentiam exequentem. Consequentia nota est, & minor maximè defenditur ab aduersariis. Vt autem maiorem probemus, supponimus, sermonem esse de propria efficientia, ut distinguitur ab exemplari causalitate: nam hoc posteriori modo potest explicari scientia diuina esse immediatè causa operum Dei per suas ideas, seu exemplaria, quatenus per illas dirigit actiones omnipotentis, ut effectus talibus exemplaribus conformes euadant, ut in Metaph. disp. 30. sect. 7. declarauit. Sed illa causalitas est alterius rationis, & magis pertinet ad specificationem actus, quam ad exercitium actionis, propriamque efficientiam, de qua loquimur. Sic ergo intellectus maior probatur ex D. Thoma 1. p. q. 19. art. 4. ad 4. ubi ait, quòd scientia, & voluntas sunt cause eiusdem operis, sed scientia ut dirigens, & voluntas ut imperans. Et in hoc comparat Deum cum homine per artem operante, in quo ars, per quam concipitur forma operans, dirigit voluntatem, voluntas autem imperat, & mouet potentiam exequentem. Constat autem in artifice humano voluntatem immediatè concurrere ad executionem operis, quam Artem. At verò in intellectu artificis præter conceptionem formæ exemplaris & iudicium mouens ac dirigens voluntatē, quòd antecedit voluntatem ut exequentem, intelligi non potest alius actus intellectus posteriori voluntate, qui habeat rationem causæ respectu exterioris actionis, seu executionis, sed post executionem sequitur in eodem artifice visio ipsius artefacti, quæ non est causa, sed pura cognitio.

Sic ergo in Deo seruata proportione scientia antecedit dirigendo voluntatem per modum prudentiæ & artis, neque habet scientia alium immediatum influxum ad extra, sed ille est vel immediatè à voluntate, vel ut mouente & applicante potentiam exequentem, si illa est ratione distincta, ut est satis probabile, & D. Thomas in illo loco indicat. Ergo scientia quæ subsequitur post talem influxum voluntatis, & potentiam, non est causæ rei ad extra: talis autem est scientia visionis, ut constat. Eandemque doctrinam tradit D. Thomas 1. p. q. 25. art. 1. ad 4. ubi ratione distinguendo illa tria, scientiam, voluntatem & potentiam, ait quòd

Locus quo
utuntur ad
uersarij vt
sibi Boe-
tium ven-
dicent.

Sed perpe-
ram.

quod scientia dirigit. Vbi etiam solūm tribuit scientiæ in hac causalitate directionem voluntatis, & potentiam, quæ directio, & remotior est, quā voluntatis motio, & nullo modo tribui potest scientiæ visionis, quæ voluntatem iam directam supponit. Et quamvis D. Thomas ibi quoad distinctionem potentie à scientia, & voluntate sub distinctione addat, *Vel dicendum, quod ipsa scientia, vel voluntas diuina secundum quod est principium effectuum, habet rationem potentie; nunquam tamen tribuit scientia aliam causalitatem præter directionem.* Et in ipsomet ordine numerandi prius ponit scientiam, quā voluntatem, & postea art. 5. ad 1. repetit, quod in causalitate Dei potentia intelligitur vt exequens, voluntas vt imperans, & intellectus, ac sapientia vt dirigens. Vnde etiam secundum eam sententiam, quæ potentiam exequentem ab aliis attributis non distinguit, probabilius tribuetur voluntati, quā scientiæ. quod etiam sensit ibi Caietanus dum ex illa illatione colligit, *duobus modis sustineri potentiam aliam in Deo, vel vt sit potentia executiua intellectus, & voluntatis, vel vt sit ipsa voluntas consultata, vt efficaciter effectum;* per quæ verba immediatam efficaciam ad extra tribuit voluntati consultatæ, vtique ab intellectu, in quo apertè sentit intellectum remotius concurrere. quod etiam est consentaneum D. Thomæ 1. d. 38. q. 1. art. vt infra referam.

fiat lux, & postea subditur, & vidit Deus lucem, quod esset bona, vbi imperare, & videre nunquam distincta ratione saltem ponuntur, & imperare idem est, quod facere, aut efficaciter velle: videre autem idem est quod intueri rem factam; quod sine dubio ad scientiam visionis spectat, & ideo verbum fiat, ponitur vt præcedens, verbum vidit vt subsequens, quia nimirum, prius est rem facere, posteriùs verò rem factam intueri. Quamvis ergo hæc in Deo idem sint, tamen cum non sint synonyma, ratione saltem distinguuntur, sicutque hoc ex sequenti discursu euidentius.

Tertia ratio assertionis.

Tertiò igitur argumentor in hunc modum, quia Deus causas res ad extra per scientiam simplicis intelligentie vt applicatam, & determinatam per voluntatem, ergo non per scientiam visionis. Antecedens est expressè D. Thomæ 1. p. q. 14. art. 8. *Estque valde notandum dicursus illius articuli ac veritatem, quam tractamus, intelligendam, & suadendam.* Ad declarandum enim, quomodo scientia Dei sit causa rerum, hanc proportionem sumit: *sic scientia Dei se habet ad omnes res creatas, sicut scientia artificis se habet ad artificiatæ.* Vnde licet scientia artificis, seu ars est principium, quo artifex ad extra operatur, sic scientia Dei est principium, quo Deus res ad extra producit. Hæc autem æquiparatio euidenter procedit de scientia simplicis intelligentie, in illa enim sunt rationes omnium rerum, & illa est diuina ars non solū factorum, vel fiendorum, sed etiam factibilium. Quod euidenter etiam patet ex similitudine, & discrimine, quod statim D. Thomas adiungit inter formam naturalem, & intellectualem; conueniunt enim quia vtraque operatur, prout inclinatur, seu determinatur opus: differunt verò, quia forma materialis à natura inclinatur, & determinatur: forma autem intellectualis determinatur, per voluntatem. Et rationem addit, quia illa forma est indifferens ad opposita, & ideo nihil agere potest nisi per appetitum determinetur. Ex quo discursu euidenter constat, illam scientiam, de qua D. Thomas ibi loquitur, non esse scientiam visionis, sed simplicis intelligentie, tum scientia simplicis intelligentie est verè indifferens ad opposita: scientia autem visionis minimè indifferens, sed determinata ad ea, quæ futura sunt: tum etiam, quia ars illa, vel scientia, aut forma intelligibilis, quæ determinanda est per voluntatem, antecedere debet decretum liberum voluntatis, quo determinatur: sic autem præcedit scientia simplicis intelligentie, non autem scientia visionis, quia hæc sequitur decreta Dei libera, vt ipsi etiam docent, ergo scientia de qua D. Thomas in illo articulo loquitur, & quæ per voluntatem determinatur, est ipsamet scientia simplicis intelligentie, quæ secundum se, & vt præcedit, ita vocatur, vt verò determinata est, & applicata per voluntatem ad agendum, proprium nomen accepit approbationis dicitur, vt ibidem D. Thomas notauit.

neque videndo imperat actus bonos
Consilium.

17.
Deus cum res causat per scientiam simplicis intelligentie non causat illam per visionem.

Iuxta D. Thom. scientia Dei quæ causat ad extra, est simplicis intelligentie.

18.
Assumptæ ratione ostenditur, quod in actu primo ad operandum, sed huiusmodi principium ex parte intellectus est ipsa scientia simplicis intelligentie: ergo. Maior patet, quia omnis res operatur per eam formam, quæ illam constituit in actu primo ad agendum, vt inductione in omnibus agentibus constat, & ratione, quia inter principium agendi proximum, & completum non mediat nisi actio: agens autem propriè agit per illam formam, à qua per se, & immediatè manat actio; illa autem forma est, quæ

Caietan.

16.
Moderni Thomistæ censent intellectum diuinum conuenienter ad effectus ad extra conuenienter ordinandum, iuxta illud Genes. 1. *Fiat lux, & factæ sunt luminariæ, &c.* Contra hanc verò responsionem argumentor secundò, quia in primis difficilissimum est explicare hanc actum imperij, respectu rerum ad extra, qui sit distinctus à voluntate. Et ideo D. Thomas in locis citatis Imperium Dei, prout est effectuum ad extra, tribuit voluntati, nihilominus in ordine ad executionem non illi imperio, sed voluntati tribuit efficaciam immediatam per actuum suum, quo & seipsum, & alias potentias applicat ad agendum. Verum tamen de illo actu latius disputauimus nunc verò ulterius progrediors, quia etiam politico illo imperio vt immediatè exequente actionem Dei ad extra, non potest negari, quin illud imperium sit ratione distinctum à scientia visionis, & quod ibi interuenit, sit prius illa. Primum videtur per se notum ex terminis, quia viderem præsentem, vel futuram, non est imperare; ergo illa duo distinguuntur ratione cum magno fundamento in re. Antecedens patet, quia Deus voluntatis, & tamen non facit, neque imperat illa; ergo videre vt sic, non est imperare, nec facere; ergo licet coniungantur, ratione semper distinguuntur. Nam videre vt sic semper est eiusdem rationis, seu modi circa omnia visibilia. Item est simile argumentum, quia Deus videt peccata, & non imperat illa; ergo etiam in actibus bonis videt illos, esto dixi videre vt sic eiusdem actum Deus habeat. Quia, vt quā in malis. Et certè ex terminis & ex ipso comperere. At per scientiam visionis Deus tantum videt ea, quæ sub illam scientiam, quatenus talis est, perat, ac proinde nec facit. Et confirmari optimè potest ex Genes. 1. vbi dicitur prius, *dixitque Deus,*

Fr. Suarez de Gratia Pars II.

quæ constituit agens in actu primo ad agendum. Minor verò, scilicet, hoc principium in Deo ex parte intellectus esse scientiam simplicis intelligentiæ, manifesta est, tum quia Deus nunc est sufficienter constitutus in actu primo ad producendum omnia possibilea, quæ nunquam actu producet, tum etiam, quia artifex per ipsam artis suæ conceptionem actualem est constitutus in actu primo sufficiente ex parte intellectus ad artificiosè operandum, & tantum deest applicatio voluntatis, & potentia executivæ, ut per illud principium ad extra operetur. Deus autem per scientiam simplicis intelligentiæ constituitur suus remans artifex in actuali conceptione omnium faciendorum, & factibilium; ergo per illam scientiam est constitutus quasi in actu primo ad operandum ad extra. Vnde propter hanc causam dixit D. Thomas 1. p. q. 14. art. 16. ad 1. *Scientiam Dei esse causam rerum, quorundam quidem actu, aliorum autem virtute, scilicet eorum, quod est facere, & tamen nunquam faciet.* Hæc autem posterior scientia, eorum, quæ nunquam faciet, est scientia simplicis intelligentiæ; per illam ergo constituitur Deus ex parte intellectus in actu primo ad efficiendas creaturas possibileas, & pereandem est causa earum, quas aliquando facit. Et in q. 15. art. 3. ad 2. dicit idem Doctor sanctus, *eorum, quæ neque sunt neque erunt, neque fuerunt, Deum non habere practicam cognitionem, nisi virtute tantum.* Ergo scientia simplicis intelligentiæ, quæ talium rerum est, practica saltem virtute, id est, in actu primo, & quantum est ex se, ergo ipsa est principium operandi, & quando Deus vult aliquid operari, per illam tanquam per principium agendi illud operatur. Et ideo idem D. Thomas dicto art. 16. non absolute negat scientiam speculativam esse practicam, sed cum addito, scilicet, *secundum quod scientia practica dicitur à fine.* Deus enim non habet illam scientiam per operationem ad extra, tanquam propter finem, nec etiam per voluntatem suam ordinavit illam ad operationem, & secundum hanc rationem dicitur non esse practica. At verò secundum virtutem, & vim causandi est maxime practica multo excellentius, quam quilibet ars, unde cum denominatur practica ex applicatione voluntatis ad opus, nihil additur in ratione scientiæ, nec in virtute causandi, sed additur quasi denominatio extrinseca ex actu voluntatis, quasi approbantis, & eligentis operationem huius effectus potius, quam alterius.

Tandem potest hæc doctrina confirmari ex doctrina eiusdem D. Thomæ art. 3. q. 15. vbi docet easdem ideas esse in mente diuina principia cognitionis, & factionis; & ut sunt principia cognitionis vocari rationes rerum, prout verò sunt principia factionis, vocari exemplaria; & ideo habere Deum rationes omnium rerum possibilearum; exemplaria verò tantum earum rerum, quæ aliquando facit, vel facturum est. Ex hac enim doctrina aperte constat, in intellectu diuino idem esse principium faciendi res, & cognoscendi illas, ut possibilea sunt. nam rationes rerum sunt in scientia simplicis intelligentiæ; sunt autem de rebus possibileis; & eadem dicuntur constitui in esse exemplarium, quando per voluntatem applicatur ad opus, ergo eadem scientia simplicis intelligentiæ, ut applicata per voluntatem est illa scientia, per quam Deus ad extra operatur, & consequenter est causa omnium quæ fiunt, vel futura aliquando sunt. Et ita satis probatum est antecedens in ratione assumptum.

Prima verò consequentia non minus euidenter ostendi potest, nimirum, Deum non operari

ad extra per scientiam visionis, ut talis est. Et primò expendo ipsummet D. Thomam in d. art. 1. q. 14. vbi quærit, an scientia Dei sit causa rerum, id est, in actu primo, seu in potentia, sed de causa actuali, id est, actu, agente, non dixit, sed addit, *secundum quod habet voluntatem conuenientem.* Et addit: *Vnde scientia Dei secundum quod est causa rerum, consuevit nominari scientia approbationis, non pendens a voluntate, quod certe fuisset clarius, & notius, locum si vellent idem secundum rationem, vel si scientia visionis ut sic esset causa rerum.* Ne autem in nomine scientiæ approbationis committatur æquiuocatio, est aduertendum scientiam, quæ approbationis dicitur, solum addere supra scientiam affectum aliquem voluntatis ad rem scientiam. Vnde fit, ut tam scientia simplicis intelligentiæ, quam visionis possit scientia approbationis denominari; sic enim dici potest Deus habere de seipso scientiam approbationis, quia tunc complacet in se, videndo se, & sic etiam scientia visionis, prout est de bonis, quæ facit ipse Deus, potest dici approbationis, quia videndo opera sua complacet in illis, non iam affectu causatiuo, & operatiuo, sed solum affectiui, & quasi cuiusdam gaudij. Alter verò se habet voluntas diuina, cum adiungitur scientia simplicis intelligentiæ, volendo, & determinando, quid ex his, quæ per illam prænotat, factura est; tunc bene enim approbat id, quod vult per de cretum, quod vult illud efficere, & causare, & tunc scientia terminata per voluntatem approbationis etiam dicitur, & in hoc sensu loquutus est D. Thomas in dicto loco, cum dicit talem scientiam esse causam rerum, & sic etiam de illa in hoc discursu loquimur.

Hoc ergo posito probatur secundò prior consequentia, quia scientia approbationis est ratione distincta, & prior quam scientia visionis, sed scientia Dei, secundum quod est causa rerum, est scientia approbationis, ut D. Thomas expressè docuit, & reliqui Theologi infra citandi; ergo. Maior quoad priorem partem probatur, quia scientia approbationis ultra scientiam simplicis intelligentiæ non addit aliquid in ratione scientiæ, sed tantum addit applicationem, & determinationem voluntatis, ut D. Thomas dicit, *scientia visionis nostro modo intelligendi addit aliquid pertinens ad cognitionem, nempe peculiarem respectum ad res creatas, & visibiles in tuitiue secundum actualem, & exercitam existentiam, & ex parte voluntatis per se nihil addit; ergo planè distinguitur ratione cum fundamento in re scientia visionis à scientia approbationis.* Et ita illas doctè distinguit. Agidius Lufitanus 1. 2. q. 2. art. 4. §. 4. verò. *Sed ut hæc scientia intelligantur, aduertendum est duplicem scientiam poni in Deo, vnam visionis, quam vocant speculatiuam, alteram approbationis, quam practicam appellant, quia est rerum causa.* Neque propterea quis existimet diminutam reddi diuisionem scientiæ simplicis intelligentiæ, & visionis, quia (ut dixi) scientia approbationis nihil addit scientiæ simplicis intelligentiæ, quod rationem scientiæ pertineat, sed solum aliquid pertinens ad rationem causæ, ac subinde pertinens ad voluntatem per determinationem ab actu illius, ut declarauit. Et hinc facile probatur altera pars eiusdem maioris, scilicet, quod scientia visionis sit ratione posterior, quam scientia approbationis, quia scientia simplicis intelligentiæ prior est, ut constat, & immediatè illi adiungitur voluntas ordinans, & determinans in scientia tales ideas,

D. Thom.

Idem.

19.
Confirmatio
eiusdem
assumpti.In intellectu
diuino
idem est
principium
faciendi res
cognoscendi
illas ut
possiblea
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.autem de
rebus
possibleis
sunt.

ut sint exemplaria rerum futurarum, & hoc ipsum quasi formaliter, seu denominatiue trans-
prior scientia in scientiam approbationis, &
practicam, & nondum intelligitur scientia vi-
sionis, quæ ad res procedentes à scientia appro-
bationis terminatur; est ergo posterior, & nullo
modo est causa. Tertiò potest idem declarari,
quia scientia visionis per se, & propriè non sub-
iacet applicationi, & determinationi liberæ vo-
luntatis ex parte ipsius scientiæ, vt sic dicam, sed
solum ex parte obiecti, quatenus à voluntate
Dei pendet vt res fiat, supposito enim quòd sit fu-
tura, vel sit, non pendet ex voluntate Dei, quin-
tam videat, sicut est, vel futura est, sed necessa-
riò eam videt, & ideo Deus necessariò videt mala,
& futura sunt, & determinationes liberas ipsius
voluntatis diuinæ, quæ supponuntur quidem ex
parte obiecti, non ex parte scientiæ, quasi appli-
cando illam: at verò scientia simplicis intelligenti-
æ ex parte ipsius Dei applicatur ad opus per vo-
luntatem liberam, & ab illa quasi pendet nostro
modo loquendi, & per hanc applicationem scientia
approbationis denominatur. Dices etiam,
scientiam simplicis intelligentiæ non pendere à
voluntate in sciendo, sed in causando. Sed contrà,
nam hic potius augetur vis rationis iudicio meo
evidenter. Vnde argumentor quartò: nam illa
scientia, quæ est causa rerum in Deo, supponitur
vt necessaria in ratione scientiæ, & causa in po-
tentia, & applicatur per voluntatem in ratione
causæ actualis ad extra, quia liberè causatura est,
& vtrumque optimè conuenit in scientiam sim-
plicis intelligentiæ, vel est scientia simpliciter, &
ars operatiua, vel scientia approbationis, & causa
in actu: at verò scientia visionis, & talis est non
potest supponi in ratione scientiæ ante decretum
liberæ voluntatis, & illo decreto supposito neces-
sariò sequitur; imò in illo præcipuè habetur iux-
ta aliam sententiam, & postquam completa est in
ratione talis scientiæ, non potest per voluntatem
applicari ad causandum suum obiectum, quia
iam non habet in illo, quid causet: ergo talis sci-
entia non potest esse scientia approbationis. Quintò
scientia approbationis prius ratione est, scientia
indifferens, quam per voluntatem determinetur,
& quasi approbetur, in ordine ad causalitatem
actualem: scientia autem visionis non est scientia
indifferens, sed determinata ad id quod futurum
est, & ita non est capax determinationis, quam à
voluntate recipiat, sed supponit determinatio-
nem factam à voluntate in obiecto talis scientiæ, &
postquam completa est in ratione talis scientiæ,
non potest vterius determinari, vel applicari;
ergo non est propria scientia approbationis, nec
per voluntatem Dei constituitur in ratione scienti-
æ actualis.

his in sua ratione completa est, nihil circa ob-
iectum eius operandum relinquitur, nec potest
amplius per voluntatem applicari: ergo in se nullo
modo est practica in virtute, seu in actu primo,
sed est mera contemplatio rei factæ. Et ideo Pa-
tres suprà citati, merito illam comparant visioni
nostræ, quæ rem præsentem intueamur, quæ non
immutat rem visam, neque aliquid agit in illam.
Et similiter D. Thomas rem hanc explicat exem-
plo artificis humani, qui per artem est potens ad
agendum, per voluntatem: applicat autem, vt
actualiter operetur, dirigendo potentiam ex-
equentem; postquam verò imaginem, v. g. operat-
us est, & contemplatur illam, quæ visio nullo
modo practica est, nec iam potest applicari, sed est
mera contemplatio, & in sola cognitione consistit.
Sic ergo scientia Dei, simplicis intelligentiæ est
ars, per quam Deus operatur: applicatur autem
per voluntatem, & postquam sic applicata est, o-
perata est siue per se, siue per voluntatem, siue
per potentiam executiuam ratione distinctam. Se-
quitur secundum rationis ordinem scientia visio-
nis per modum intuitionis simplicis; nullo ergo
modo potest intelligi vt causa.

Scientia
simplicis
intelligentiæ
est ars
per quam
Deus ope-
ratur.

Quarta ratio assertionis.

Quarta ratio principalis sumi potest ex alio
principio maxime recepto; præsertim in schola
D. Thomæ, & verissimo; si conuenienter intelli-
gatur, nimirum, Deum per scientiam visionis
intueri res vt præsentem æternitati, quod etiam
de præsentia secundum realem coexistentiam di-
cti moderni Thomistæ volunt intelligi: ergo co-
existentia illa in æternitate supponitur ex parte re-
rum ad scientiam visionis Dei; ergo non facit
illam, nec est causa illius, sed supponit illam,
& ratione illius res omnes intueatur. Quod eo-
dem modo procedit, etiam si præsentia illa vt
præsentia ipsi scientiæ obiectiua tantum sit in actu
primo. Et declaratur ex discursu D. Thomæ in
1. parte quæstione 14. articulo 13. vbi inquirit
rationem ex parte obiecti necessariam, vt Deus cog-
noscat futura contingentia, & quia non potest
esse nisi res ipsa, vel prout est in causa, vel prout
est in se, docet ad certam præscientiam non
sufficere, cognoscere contingentia in causis, sed
oportere cognoscere in seipsis, & sic dicit, Deum
præscire futura; quia eius intuitus fertur ab æterno
supra omnia prout sunt in sua præsentia; & ad-
dit. Vnde manifestum est quòd contingentia infallibi-
ter à Deo cognoscuntur, in quantum subduntur diuino
consequitur secundum suam præsentialem. Vbi et-
iam Caietanus dub. 1. & 2. ait, præsentiam
illam in æternitate abstrahere à præsentia cogni-
ti, formaliter loquendo, & supponi ad scientiam
Dei, vt ex parte obiecti sit capacitas terminandi
scientiam certam, & infallibilem, vt in §. 6. con-
firmatur. Et ad secundum aperte declarat. Ergo
iuxta D. Thomæ, & antiquorum Thomistarum
doctrinam, scientia visionis vt sic non facit rem
sed factam intuetur; non est ergo causa propria
futurorum. Et confirmatur, quia si hæc scientia
esset causa, à qua haberet res contingens, vt sit fu-
tura, non oportuisset D. Thomam adeò laborare
in explicanda ratione ex parte obiecti, quæ possit
hæc futura cognosci; vnica enim esset ratio, scilicet
efficacia ipsiusmet scientiæ, quæ facit, vt fu-
tura licet contingentia, infallibiliter eueniant. Si
enim ego efficacia mea visionis possem facere præ-
sentem hanc rem, quæ Romæ existit, facile esset ra-
tionem reddere, cur ego hic existens possem vide-
rem Romæ existentem, nimirum quia ego vt
illam hic videam, non est necesse, vt suppona-
tur hic præsens, quia ego visione mea possum il-

23.

Coexistentia
obiectiua re-
rum in æter-
nitatem sup-
ponitur ad
scientiam
visionis vnde
de non fit
ab illa.

Declaratur
ex discursu
D. Thomæ.

Confirmatur.

Iam facere hic præsentem; ita ergo ratiocinandum esset in Deo. At verò nec D. Thomas, nec ferè vltus antiquorum Thologorum hanc causam reddit, ob quam Deus præsciat futura, & reuera non satis concipitur mente, quomodo visio intuitiua, faciat obiectum suum esse.

Potestque ampliùs declarari, & vrgeri hæc difficultas ex alia, quam tractare solent Theologi de productione Verbi diuini: quæruntenim, an procedat à Parte ex cognitione intuitiua sui ipsius, mirumque in modum laborant in explicando, quomodo possit ex scientia intuitiua sui ipsius produci, & solùm propter altitudinem mysterij, & quia productio illa merè naturalis est, credendo magis, quàm intelligendo illam admittunt. Quomodo ergo credibile est per scientiam visionis, per quam rem sibi præsentem intuetur, Deum facere illam præsentem, vt eam intueatur? vel quid est, quod nos in has angustias cogat, cum sit in Deo alia scientia per quam intelligimus rem fieri, & deinde sic factam per scientiam visionis videri? Tandem isto modo optimè, & iuxta sententias Patrum conciliantur futura contingentia cum diuina præscientia, quia mera intuitio non mutat modum existentia, vel effectiõis rei visæ: at verò si illa nter scientia est causa futuri, vix potest intelligi concordia, quia scientia illa non est indifferens de se, sed determinata ad vnum, nam per illam ex duabus contradictorijs, vel contrarijs vnum determinatè futurum videtur: si autem hæc scientia facit obiectum suum, non determinatur ab illo, sed determinat illud: repugnat autem actioni liberae ab extrinseco agente ad vnum determinari, vt in fratribus. 5. ostendimus.

Deinde vt scientia Dei determinet effectum futurum, oportet illam esse determinatam: peto igitur vnde scientia visionis determinetur ad faciendum, vt contingens potius, quàm oppositum sit sibi præsens: aut enim habet hanc determinationem à natura sua, & præscisa voluntate, & sic omnia eueniunt ex necessitate quadam naturali, quia scientia illa necessariò agit id, ad quod est natura sua determinata. Aut habet determinationem illam à voluntate Dei, & hoc etiam dici non potest, tum quia voluntas diuina non potest determinare intellectum ad actum scientia, nec quoad exercitium, quia est purus actus, nec quoad specificationem, quia est euidens cognitio: tum etiam, quia si voluntas diuina mediantia scientia visionis determinaret ad vnam voluntatem creatam, & sic nec liberè nec cum indifferencia se determinaret. Concludimus ergo scientiam visionis, vtalis est, non esse causam futuri, quod per eam videtur, ac proinde causam illam falsam esse, quia Deus videt hoc esse futurum, ideo futurum est, si in propria vt causali accipitur, licet vi illationis optima sit consecutio.

Confirmatur assertio autoritate Scholasticorum.

Tandem possumus hanc partem auctoritate Scholasticorum confirmare, quam in hunc vltimum locum referuauit, quia ex principis, & rationibus theologicis mens Theologorum in hoc puncto præcipuè colligenda est. Et sic in primis tribuimus hanc sententiam D. Thomæ, quia ex principis eius ita colligitur, vt non videantur aliter posse consistere, vt declaratum est de illo principio, quod futura præsciuntur à Deo, vt sunt præsentia æternitati, & ex illo, quod scientia simplicis intelligentia, vt transiit in scientiam approbationis per determinationem voluntatis, est causa rerum. Item in illo, quod illam et scientiam

tiam simplicis intelligentia, est de se practica virtualiter, & per adiunctam voluntatem constituitur practica actualiter, quod scientia visionis non competit. Item ex eo, quod illa scientia, quæ est causa rerum: supponitur voluntati operatiua, & habet illam adiunctam vt applicantem illam ad opus, quod etiam non potest scientia visionis adaptari. Et hoc confirmant optima verba D. Thomæ in 2. ad 22. q. 1. art. 2. sic enim ait, *Sciendum est quod scientia secundum rationem scientie non dicit aliquam causalitatem, aliàs omnis scientia causa esset, sed in quantum est scientia artificis operantis res, sic habet rationem cause respectu rei operatae. Vnde sicut est causalitas artificis per artem suam, ita consideranda est causalitas diuinae scientie. Vnde inferius colligit quod principalitas causalitatis consistit penes voluntatem, quæ imperat actum. Et infra addit scientiam Dei esse causam bonorum, secundum quod consequuntur formam diuinae artis, & finem, non tamen quod respectu bonum dicat perfectam causalitatem, nisi prout illi adiungitur voluntas. quæ omnia: & singula verba mirum in modum confirmant rationes à nobis factas, ac lubinde assertionem. Nam prima propositio eam D. Thomas de scientia profert, potest sub eadem forma ad scientiam visionis applicari, nam scientia Dei secundum rationem scientie visionis non dicit aliquam causalitatem aliàs omnis scientia visionis causa esset, quod falsum est, vt patet in scientia actuum liberorum ipsius Dei, & scientia peccatorum. Ergo vt sit causa, oportet, vt id habeat sub alia ratione ex aliquo adiuncto: neutram autem dici potest. De primo patet, quia si alia ratio cogitari potest, maximè ratio artis, vt in verbis proximè subiunctis addit D. Thom. & ratio artis non conuenit scientie visionis, vt videtur per se notum, tum quia ratio artis est naturalis Deo, & ante, edit omnia decreta libera Dei, tum etiam, quia scientia visionis terminatur ad ipsum arte factum. De secundo probatur ex vltimis verbis D. Th. quia scientia ad causandum non adiungitur, nisi voluntas Dei: & voluntas Dei vt operatiua, & determinata ad operandum ad extra non adiungitur scientia visionis, sed potius visio adiungitur illi, & supponit, vt etiam aduersarij maximè contendunt, & omnes fatemur, licet in diuerso sensu, vt supra explicatum est, ergo nullo modo secundum doctrinam D. Thomæ potest tribui scientia diuina, vt est visio rei futuræ, quod sit causa, cur illa futura sit. Neque D. Thomas in 1. part. aliud dixit, vt respondendo ad argumenta dicam.*

Præterea Magister in 1. d. 38. cap. 4. sic ait. *Dicimus, scientiam, vel præscientiam Dei non esse causam rerum, quæ sunt, nisi talem, sine qua non sunt, sit tamen scientiam ad notitiam referamus. quæ verba simpliciter non nisi de scientia visionis vera esse possunt: nam licet de scientia simplicis intelligentia, vt separata à voluntate verum habeant, quoad rationem causæ actualis, nihilominus in potentia, & virtute, etià illa scientia secundum se, & vt est quædam ars, est causa, seu causatiua: scientia autem visionis est ars, nec est aliud, quàm mera notitia: non est ergo causa secundum Magistram. Vnde S. etiam Bouauent. ibi. art. 1. quest. 1. ait posse sermonem esse de præscientia, quantum ad rem significatam, prout illo nomine significatur, vel quantum ad rem ipsam secundum se; & priori modo dicit non habere rationem causæ: posteriori autem modo esse causam. At verò per præscientiam vt significatam illo nomine, non videtur nudum nomen intelligentia, sed res ipsa vt subest alicui præcisè rationi significatæ per nomen præscientia, quæ non est alia, nisi scientia visionis. Nam quia hæc sententia in re non est alia, nisi scientia naturalis Dei, clarè est rem importatam per illam vocem esse causam; tamen*

34.
Illustratur
& præmitur
difficultas
ex illa an
Verbum
procedat
a Parte ex
cognitione
intuitiua
sui ipsius.

Vrgetur
gerum.

Vltima in
stantia.

Conclusio
tortius pro
bationis.

Principia
D. Thomæ
ex quibus
& vera mens
eius, & do
ctrina no
stra dedu
citur.

men ut est præscientia, seu scientia visionis addit peculiarem respectum, & sub hac ratione non habet rationem causæ sed tantum scientiæ. Addit verò Bonauent. (quod pro præsentia controuerfia notandum est) respectu futurorum quæ Deus causat cum causâ secundâ, scientiam Dei, etiam prout est causâ futurorum, non esse totam causam, sed simul cum causâ secundâ cui cooperatur. Vnde fit illam præscientiam, etiam si sub illa ratione causâ esset, non tamen dici posse totam causam talium futurorum, seu futuritionis illorum, ut auctores contrariæ sententiæ intendere videntur. Expressius docet hanc sententiam Gregor. eadem dist. 38.

Gregorius
id est præ-
sentia docet.

Magister
facit.

Magister
consequenter.

Durandus
loqui tenet.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

Magister
obicitur.

sentit Ioan. Arbor. approbando dictum Origen. tomo. 1. Theolog. lib. 4. cap. 11. circa finem. Denique ex modernis auctoribus præter nostros scriptores omnes, hanc sententiam constanter docet Ferdinand. Mascari. lib. de Auxil. disp. 2. part. 6. num. 14. & Alexand. Pefant. 1. part. quæst. 14. art. & eandem sententiam (quamuis punctum non disputer) supponit planè Diotalen. in sua disp. de scient. conditionata. In qua simul explicat rationem, & modum cognoscendi omnia futura contingentia etiam absoluta, semperque supponit, res futuras secundum suum esse supponi, ut productas ante scientiam visionis, quod esse non potest, si scientia visionis est causâ earum. Imò in cap. 6. in propositione 3. de futuris contingentibus absolutis docet, præscientiam visionis horum futurorum adeo esse independentem, & quasi alienam à causalitate, ut si per impossibile actus voluntatis nostræ liber non penderet à diuina voluntate, si Deus haberet eandem perfectionem intelligendi, quam nunc habet, eodem modo æternus actus futurum videret, ut sui aternitati præsentem, quam propositionem latè persequitur, & in doctrina D. Thomæ putat esse verissimam. Ex illa verò aperte sequitur, scientiam visionis, ut talis est, valde alienam esse à ratione causæ, & hoc sensisse illum auctorem, quod nunc solum intendimus, quidquid sit de illa hypothetica propositione.

Per hæc igitur existimo satis esse demonstratum, propositionem illam causalem, quia Deus præscit futura, ideo futura sunt, intellectam de scientia visionis, ut talis est, falsam esse, ideoque magno pondere rationis, & auctoritatis fundatam esse. De altera verò causali, quia res futura est, Deus illam præscit, dicam in vltimo argumenti solutione. Solum ergo superest, ut alterius sententiæ motiua expendantur.

Contraria sententiæ motiua soluntur.

Primum sumebatur ex auctoritate Scholasticorum, ex quibus Magister, & Bonauent. nostræ sententiæ non repugnant, imò fauent, ut ostendimus. Albertus autem in dicto art. 1. obicitur loquitur, nam distinguendo præscientiam à scientia, dicit, præscientiam esse causam aliquorum futurorum, quamuis non omnium, quia non est causâ malorum, sed bonorum. Sed licet non cogamur eius auctoritatem sequi, quia verè non loquitur expresse de scientia visionis, ut talis est, dicere possumus, loquutum esse de illa materialiter, ut est scientia approbationis. Eadem enim scientia simplicis intelligentiæ, adiuncta voluntate induit rationem scientiæ approbationis, & actualis causæ, per quam habet res, quod sit futura, & inde resultat statim proprius respectus, secundum quem illa eadem scientia visionis appellatur. Illam ergo scientiam, ut iam est sub voluntate, vocauit Albertus præscientiam, sic enim distinxit. Scientia Dei potest esse duplex, scilicet simplicis notitiæ, & approbationis, & priorem dicit non esse præscientiam, quia non respicit futurum: posteriorem autem sub præscientia comprehendit, & ideo illi causalitatem tribuit.

De D. Thomæ autem sententiâ satis dictum est, quæ verò in contrarium inducitur ex 1. part. quæst. 14. parum obstat illi parti, seu propositioni, quam nunc disputamus. Nam in art. 8. ad 1. in priori parte eius, quia Origenes dixit scientiam Dei non esse causam futurorum, cum exponit eum loquutum esse secundum rationem scientiæ, & addit, cum non competat ratio causalitatis, non adiuncta voluntate. Et ita videtur exponere Origenem de scientia simplicis intelligentiæ. Sed quicquid sit de expositione Origenis (nam fortasse potius de scientia visionis,

Ioan. Arbor.
reus con-
sentit.

Ferdinand.
Mascari.
etiam, & Diota-
len. suppo-
nit.

27.
Sequitur ex
dictis cau-
sam hanc,
quia Deus
præscit fu-
tura ideo fu-
tura sunt,
intellectam
de scientia
ut sic, fal-
sam esse.

28.
Ad auctori-
tatem Alber-
ti Magi.

29.
Ad loca D.
Thomæ.

nis, ut tali loquutus est,) D. Thomas ibi non scientiam visionis, sed scientiam approbationis causalitatem futurorum tribuit. De altera verò parte illius solutionis infra dicam. In solutione verò ad 3. de eadem scientia approbationis loquitur, de qua in articulo fuerat loquutus, considerat enim illam ut artem, per quam Deus operatur, non ut simplicem intuitionem rerum factarum. Et de eadem scientia loquitur in art. 16. cum dicit scientiam Dei esse practicam. Nam scientia visionis cum supponat rem factam in aeternitate, non potest esse practica respectu eiusdem, sed simplex intuitio, sicut est respectu malorum, in quo respectu eadem profectò est ratio etiam bonorum.

30.
Enodatur
primum et
testimonium
Augustini
Magistro.

Ad Augustinum Magister, & alij dicunt, Augustinum esse loquutum de scientia approbationis. Et in primo quidem loco non loquitur Augustinus de rebus futuris, sed de rebus creatis; sic enim loquitur. Non enim hac qua creati sunt, ideo sciuntur à Deo, quia facti sunt: at non potius ideo facti sunt, vel mutabilia, quia immutabiliter à Deo sciuntur. Non ergo loquitur de rebus futuris, ut futuris, sed materialiter (ut aliqui loquuntur) de rebus ipsis, quæ aliquando fiunt. Vnde non loquitur de scientia visionis, sed de scientia simplicis intelligentiæ, ut ex antecedentibus constat; loquitur enim de verbo divino, quod est perfectum, & cui nihil deest. Et ars quædam, ait, omnipotens, atque sapientis Dei plena omnium rationem incommutabilem. Et infra, ibi novit omnia Deus que fecit per ipsam, &c. Ipsam ergo naturalem scientiam Dei dicit esse causam, per quam facit omnia. Atque eodem modo exponendum est, quod in secundo loco ait de creaturis. Ideo sunt, quia novit,

Secundum.

vel, quia sciunt, creantur; semper enim de naturali scientia loquitur, unde ait, non enim nesciunt, quia fuerat creaturis. loquitur ergo de illa scientia, quæ supponitur ut necessaria ad creandum. Intelligit autem esse causam de se in actu primo: in actu autem secundo adiuncta voluntate. Ac propterea Magister exponit. Ideo sunt, quia novit, id est, quia scienti placuit; seu quia sciens disposuit. Scientia autem, quam voluntas supponit, ut de futuris disponat, scientia est simplicis intelligentiæ, non visionis. In tertio verò testimonio magis loqui videtur Augustinus de præscientia futurorum, nam & virtus præsciendi verbo, & præmittit verbum volendi; sic ait: Voluntas nostra tantum valent, quantum eas Deus valere voluit, atque præsciuit. Posset tamen etiam exponi de scientia simplicis intelligentiæ, quæ lato modo solet etiam dici præscientia, quia etiam præcedit res ut futuras, vel etiam, quia præsupponitur voluntati. Vnde cum postea subdit voluntates nostras tantum esse volituras, quia Deus id præsciuit, subintelligendum est, & voluit; præsciuit enim Deus vires omnes, & virtutes quas illis conferre poterat, & tales, ac tantas dare voluit, & ideo tantum volituræ sunt. Aut si velimus de propria præscientia causalem illam intelligere, non dicit causalitatem rei in futuro esse; respectu certitudinis veritatis de futuro. Dixerat enim Augustinus, Quidquid valent, certissime valent, & quidquid futura sunt, omnino, id est indubitanter, futura sunt, quia ita præscitæ sunt, & præscientia Dei non potest non esse certissima, & ab illa denominantur res certissime future, certitudo enim in rebus, formaliter loquendo, non est nisi denominatio ab aliqua certa scientia.

Tertium.

Ad verba Gregorij aliqui respondent, Gregorium non loqui de existentia rerum, sed de presentia, ita ut sensus illius causalis sit, Deum non ideo cognoscere res, quæ illi sunt presentes, sed potius quia cognoscit illas, eas habere presentes, presentia utique obiectiva, quam habent in eternitate. Docet enim ibi Gregor. in Deo tam esse præscientiam futurorum, quam scientiam.

31.
Verborum
Gregorij
Magistri
sensu probabili.

Quia Deo (inquit) futurum nihil est, quia omne, quod nobis fuit, & erit, in eius conspectu præstest. Et infra. Præscius dicitur, quamvis nequaquam futurum prævidet, quod præsens videt. Et statim adiungit. Nam, & quæque sunt, non ab eternitate eius ideo videntur, quia sunt (utique in sua reali existentia,) sed ideo sunt (utique in eternitate presentia,) quia videntur. qui est satis probabilis sensus, intelligendus tamen est de presentia, ut ita dicam, actuali; nam aptitudinalis ex parte obiecti supponitur, ut supra dixi. Dicit etiam potest Gregorium solum voluisse docere, Deum non accipere scientiam à rebus, sed ex se, & ex sua infinitate, & eternitate habere, ut omnia eodem modo intueatur, quia eadem scientia, quæ res omnes producit, eadem inuenerit, & in hoc sensu dicit, ideo sunt, quia videntur, non quia visio, ut visio, sit ratio causalitatis illarum. De Boetio iam satis dictum est.

tiam futurorum, quam scientiam. Quia Deo (inquit) futurum nihil est, quia omne, quod nobis fuit, & erit, in eius conspectu præstest. Et infra. Præscius dicitur, quamvis nequaquam futurum prævidet, quod præsens videt. Et statim adiungit. Nam, & quæque sunt, non ab eternitate eius ideo videntur, quia sunt (utique in sua reali existentia,) sed ideo sunt (utique in eternitate presentia,) quia videntur. qui est satis probabilis sensus, intelligendus tamen est de presentia, ut ita dicam, actuali; nam aptitudinalis ex parte obiecti supponitur, ut supra dixi. Dicit etiam potest Gregorium solum voluisse docere, Deum non accipere scientiam à rebus, sed ex se, & ex sua infinitate, & eternitate habere, ut omnia eodem modo intueatur, quia eadem scientia, quæ res omnes producit, eadem inuenerit, & in hoc sensu dicit, ideo sunt, quia videntur, non quia visio, ut visio, sit ratio causalitatis illarum. De Boetio iam satis dictum est.

Ad primam rationem negatur antecedens, & in contrarium retorquetur, quia scientia visionis, ut talis est, non est practica, sed speculativa, ut ostensum est, & ideo non est causa sui obiecti, & per modum artis, quia supponit obiectum factum per scientiam Dei tanquam per artem rerum factibilium. Dico autem, sui obiecti, & per modum artis, quia si presentia vni rei comparatur ad alium effectum, potest dici causa eius, non immediata, nec per modum artis, nec & proprium principium physice effectiōnis, sed remore, & per modum prudentiæ, vel potius experiētiæ, quæ interdum prudentiæ ministrat, ut nostro modo res diuinas explicemus, subintelligendo semper, imperfectiōibus remotis. Sic etiam presentia peccati, v. g. inducit iudicium, & consequenter voluntatem puniendi illud, & hac ratione illa scientia culpe, quod potest causa punitionis, neque ad hoc refert, quod sit speculativa, quia ut dixi, est per modum experiētiæ, quæ ad praxim, & prudentiam utilis est. fundatur.

Nam iudicium practicum in aliquo speculativo fundatur. Hic autem loquimur de scientia visionis respectu sui proprii obiecti, illius enim non est causa, nec practica cognitio, sed mera intuitio. Ad probationem item primam negatur assumptum, scilicet, scientiam simplicis intelligentiæ esse speculatiuam, & non practicam; hæc enim posterior pars falsa est: nam si scientia simplicis intelligentiæ secundum se, ac præcisè spectetur, ut præcedit actum liberum Dei, sic est practica in actu primo respectu effectiōnis ad extra, quia est ars rerum factibilium: omnis autem ars practica est saltem in actu primo, seu virtute, ut D. Thomas dicit, quod perinde est. Si verò consideretur ut substantia voluntati liberè exequenti productionem rerum ad extra, sic est practica in actu secundo, quia simul cum voluntate concurret, dirigendo tanquam exemplar rei faciendæ. Altera verò probatio in æquocatione versatur: nam ex scientia Dei absolute argumentatur ad scientiam visionis, quæ potest dici argumentatio ab vniuersali ad particulare affirmatiuæ, seu ex puris particularibus, seu à materiali ad formale. Itaque in forma respondetur negando antecedens: nam scientia visionis supponit suum obiectum, quod etiam probatione ibi addita conuincitur, quia intuetur res ut presentes eternitati, ac subinde ut factas in eadem eternitate; supponit ergo causalitatem earum, ad quam quidem suo modo operatur scientia Dei non tam ut est visionis, sed ut est scientia approbationis. Quia tamen veraque scientia in re vna est, & indiuisibilis, eadem scientia Dei causando res illas inuenerit, nihilominus illa duo respectus ratione distinctos dicunt, & ratio visionis supponit rationem causæ, non conuincit.

Secun-

Secunda ratio ex dictis soluta est: iam enim ostendimus, quomodo scientia simplicis intelligentiæ sic causa rerum, vel in virtute, seu actu primo, præcisè spectetur: vel in actu secundo, si conjuncta voluntati in scientiam visionis transeat. Unde licet scientia Dei ad æquæ re dividatur in simplicis intelligentiæ, & visionis, illud maximè veram esse in ratione scientiæ: nam in ratione causæ actualis additur scientia approbationis, vel ipsamet scientia simplicis intelligentiæ subdiuiditur: quia duos habens status ante, vel post decretum liberum voluntatis. Ad primam verò confirmationem iam dictum est ex eodem loco D. Thomæ

dum actu applicatur. Ad secundam confirmatio-
 nem dicimus primo, scientiam simplicis intelli-
 gentiæ non esse liberam in ratione scientiæ, esse
 autem liberam in ratione causæ, & hoc solum
 illa confirmatio probari. Deinde addimus sci-
 entiam visionis, neque esse in se liberam formaliter,
 cum non fiat ut voluntatis, neque etiam de-
 nominatiue esse liberam ab actu voluntatis quasi
 mouente, vel applicante intellectum ad illam sci-
 entiam, vt declarauimus. Solum ergo dici potest libera
 quasi antecedenter, quia obiectum circa quod ver-
 satur liberum est. Hic autem modus libertatis nihil
 confert, vt possit esse causa rerum, & quia potius
 supponit rem liberè futuram, & inde nostro mo-
 do loquendi necessariò quasi resultat respectus,
 qui connotatur in scientia Dei, cum visionis ap-
 pellatur: scientia autem, quæ est libera, in ratio-
 ne causæ debet ita denominari à voluntate applic-
 ante illam ad causandum, quod optimè conuenit
 in scientiam simplicis intelligentiæ, seu approben-
 tionis, non in scientiam visionis, vt declarauimus.

loquuntur in sensu plusquam conditionato. Et ita illam admittunt Bouauent. Gregorius, & alij Magist.
Doctores supra citati. Ratio autem reddi potest, gan.
quia per illam causalem propositionem non deno- D. Hieron.
tratur causa physica scientiæ Dei, sed tantum ratio Origen.
obiectiua, quæ non repugnat Deonam etiam in Damascen.
scientia simpliciter intelligentiæ Deus scire tales creaturas, quia affirmat.
possibiles sunt, & non ideò sunt possi- Bouauent.
biles, quia scit illas. Et in diuina voluntate etiam Gregor.
datur obiectiua ratio, amat enim seipsum, quia Aram.
est bonus, imò & creaturas amat propter bonitatem suam.

In hoc puncto existimo controuersiam esse in modo loquendi; nam posteriores auctores solum intendunt, ad scientiam visionis necessariam esse, ut præsupponatur obiectum scibile; & verum, scilicet posita cumdum aliquam veritatem determinatam; unde quia hæc scientia est de rebus futuris, necessarii supponere debet, quod sint futura, quia nisi hoc supponatur, non erit obiectum scibile, & consequenter nec poterit esse scientia. Si autem id supponatur, necessarij resultat talis scientia, vt nostro modo loquamur. Neque aliud causalitatis genus tribuunt futuris respectu scientiæ Dei: optimè enim norunt, nec Deum accipere scientiam à rebus sicut homines, neque fieri aliquod argumentum reale in scientia Dei ex eo, quod res sint futuræ, sicut fit in Angelis, quando effectus contingentes vident: nam licet ab illis non accipiant scientiam, crescunt, saltem in actuali scientia. Deus autem non ita, sed eadem simplicissima, & naturali scientia sine vlla additione reali videt res, si supponatur futuræ: & sine vlla diminutione non videret illas, si non essent futuræ, vt rectè tigit Hugo de S. Victor. lib. 1. de Sacrament. p. 2. cap. 14. 16. & 18. Hæc ergo doctrina est, quam D. Thomas, & alij Patres non negarunt; sed quia illa nota causalis aliquid amplius indicare potest, modum loquendi simpliciter non approbant. Et in rigore melius dicitur rem esse futuram, supponi ordine rationis ad scientiam visionis, vel vt conditionem necessariam, sicut dixit Magister, vel vt scientiam terminum, quo posito cum fundamento resultat visionis, relatio, & ideo licet in relatiuis non elicimus, vt quam quia num referri ad terminum, quia terminus existit, sed existente illo, aut non sine illo, ita in præsentem melius dicemus, vt Deus præsciat futura necessaria esse, vt supponatur futura: nam si non essent futura, non præscirentur, vt dixit Hugo supra. Et in hoc sensu reducit illa causalis ad conditionalem, non quamcumque, sedalem, quæ fundetur in hypothesi necessarij præsupponenda, & ideo altera causalis, quia Deus sciuit, hoc erit, etiam in hoc sensu non admittitur, quia scientia visionis nullo modo supponenda est, vt resit futura.

15.
Resolutio.
Controuer-
sia posita
est in mo-
do loquen-
di.

In rigore
melius dici-
tur, res esse
futuras,
supponi or-
dine ra-
tionis ad
scientiam
visionis,
quàm quia
res sunt fu-
turæ, eas
à Deo præ-
ciri.

Reducitur
illa causalis
ad condi-
tionalem.

E 4

LIBER

